

Fiche: Sensibilisatie personeel

Omschrijving

Interne milieuzorg is een hot topic, zowel binnen overheidsdiensten als het bedrijfsleven. De inspanningen op dit vlak situeren zich vooral in eco-efficiënte maatregelen op vlak van (infra)structuur en procedures: technische ingrepen om de productie van afval te verminderen, energie en water te sparen en CO₂-uitstoot te verminderen. Ook de overschakeling op groene stroom en het nemen van compensatie-maatregelen voor CO₂-uitstoot zijn in dat kader in opmars. Inmiddels zijn er legio voorbeelden van sensibilisatiecampagnes bij openbare besturen, steden en gemeenten, provincies, netbeheerders, intercommunales. Sommige gemeenten verplichten de verschillende diensten advies te vragen van de REG- of milieudienst of de duurzaamheidsambtenaar.

De Tandemlidverenigingen hebben in hun projectaanbod begeleiding rond energie- en milieubesparing. Met het programma EcoTeam@Work biedt Ecolife een gedragsgerichte trajectbegeleiding rond interne milieuzorg op de werkvloer. Uitgangspunt is daarbij altijd dat het gedrag van de werknemers enkel op een duurzame manier zal veranderen als daar bij diezelfde werknemers een draagvlak voor gecreëerd wordt.

Bedrijven kunnen op verschillende niveaus instappen en binnen die niveaus keuzes maken tussen een aantal instrumenten of methodes. Ecolife wil namelijk zoveel mogelijk komen tot een aanpak op maat.

Nulmeting IMZ: Milieugedragscan & Ecologische Voetafdruk

Het eerste niveau komt neer op een nulmeting IMZ. Via een Milieugedragscan wordt het milieubewustzijn, het milieugedrag en de actiebereidheid van de werknemers gemeten. Deze scan is tegelijkertijd ook een effectief sensibilisatie-instrument: na het invullen van deze scan is er reeds een zichtbare verbetering van het milieugedrag. De nulmeting beperkt zich echter niet tot het gedrag: om ook een zicht te krijgen op de stand van zaken inzake infrastructuur en organisatie kunnen we de Ecologische Voetafdruk berekenen van de organisatie, met daarin vervat ook een CO₂-meting. De Ecologische Voetafdruk berekenen is een behoorlijk complexe aangelegenheid, want echt alle milieu-aspecten worden in rekening genomen: gebouwen, energieverbruik, transport, ... Maar eenmaal de voetafdruk is berekend maakt het de communicatie over de milieu-impact véél tastbaarder: het is gemakkelijker voor een werknemer of een klant om die impact te begrijpen als die is uitgedrukt in bijvoorbeeld voetbalvelden i.p.v. tonnen CO₂. De voetafdruk is immers het aandeel van de beschikbare productieve aarde in m² waarop de organisatie beslag legt met haar activiteiten. Het Rockfestival Werchter, de restaurantketen Exki, de Vlerick Management School en recentelijk ook de VRT zijn enkele voorbeelden van bedrijven die reeds hun voetafdruk lieten berekenen.

Ecoteam(s)

Na de nulmeting komt het er natuurlijk op aan om de impact van de organisatie te verminderen. Zoals gezegd werkt Ecolife daarbij van onderuit: mét het personeel. Onder begeleiding van een (externe) EcoTeam coach gaan één of meerdere groepjes van een 10-tal personeelsleden – EcoTeams – heel concrete acties opzetten om het milieugedrag van hun collega's positief te beïnvloeden. Een EcoTeam is niet de zoveelste praatbarak of denktank maar draait rond héél concrete acties die zichtbare resultaten opleveren op korte termijn. Een groot deel van die acties zullen erop gericht zijn om de collega's op een ludieke manier te sensibiliseren maar ook meer structurele ingrepen zijn mogelijk. Een keyboard kidnapping om openstaande deuren en ramen onder de aandacht te brengen, een receptie in de traphal om het gebruik van de trap te promoten, PC-schermen die de gebruiker bedanken wanneer ze 's nachts ook even mochten rusten, ... zijn enkele voorbeelden van ludieke acties. Maar ook het invoeren van een gescheiden papierinzameling, het opzetten van een netwerk van zogenaamde E-collega's of het in

kaart brengen en opvolgen van de verschillende afvalstromen binnen de organisatie zal binnen een EcoTeam kunnen gebeuren.

De coach van het EcoTeam begeleidt het proces, ondersteunt het team bij het vaststellen van de doelstelling, coördineert de rolverdeling en ondersteunt de themavoorbereiders. De gids bewaakt de actielijst, de tijd en de kwaliteit van het programma en maakt een verslag van de bijeenkomsten en de resultaten.

Een ambitieuze variatie op de EcoTeams is de voetafdrukcompetitie. Door verschillende ploegen met elkaar te laten concurreren in een strijd om de voetafdruk van het bedrijf of de organisatie te verkleinen en de collega's te sensibiliseren, wordt een groot deel van het personeel actief betrokken bij de interne milieuzorg.

Kosten en baten

- Besparingspotentieel van gedragsmaatregelen van 15 % en meer. een besparing op elektriciteitsverbruik van 3% tot 15% per jaar
- Besparing op verwarming van 3% tot 10% per jaar
- Papiergebruik: besparing van 10 tot 30% per jaar
- Wagenpark: besparing van 5-10% brandstofverbruik

Daarnaast zijn er echter ook tal van andere positieve effecten verbonden aan een gedragsgerichte aanpak: een positieve bijdrage aan het duurzame imago van het bedrijf of de organisatie, een grotere betrokkenheid van het personeel en een verbetering van de teamspirit en werksfeer. Voor de werknemers betekent het bovendien een meerwaarde voor de persoonlijke levenssfeer omdat de kennis over duurzaam werken en leven die ze opdoen op de werkvloer hen ook thuis van pas komt.

Praktijkvoorbeeld

Interne Milieuzorg stad Gent

De Stad Gent stelt bijna 5.000 mensen tewerk op meer dan 100 verschillende locaties. Het is een organisatie van formaat, waar heel uiteenlopende activiteiten plaatsvinden die een impact hebben op het milieu. Destad probeert deze impact zoveel mogelijk te beperken. Sinds 2002 gebeurt dat binnen de Stad Gent op een gestructureerde en intensieve manier, en worden de personeelsleden hierover geïnformeerd en gevraagd om mee te werken. Sinds 2007 krijgen alle nieuwe collega's een korte opleiding over IMZ binnen de Stad Gent. Deze Interne milieuzorgcampagne (IMZ) gebeurt volgens verschillende thema's, waaronder afval, mobiliteit en REG.

Op vlak van mobiliteit wordt er sinds een paar jaar werk gemaakt van een duurzaam vlootbeheer. Alle voertuigen van de Stad Gent worden geleidelijk aan vervangen door zo milieuvriendelijk mogelijke exemplaren. Dat zorgt voor een aanzienlijke reductie van het brandstofverbruik én van de CO₂-uitstoot. Daarnaast krijgen vaste chauffeurs aan de Stad een opleiding ecodriving, waardoor ze de uitstoot van hun voertuig verder kunnen beperken.

Op vlak van Rationeel Energiegebruik en duurzaam bouwen gebeurt er heel veel. Het gaat daarbij zowel om structurele maatregelen (het kiezen voor laagenergiebouw of passiefhuizen, het inventariseren per gebouw van het water- en energieverbruik, het aankopen van 100 groene stroom, het opzetten van overlegstructuren,...) als om gedragsmaatregelen. Zo sensibiliseert de Milieudienst al haar collega's om zo zuinig mogelijk om te springen met energie. Dat gebeurt aan de hand van tips op het intranet en op de jaarkalender, door fiches met informatie beschikbaar te stellen en ook door soms een onverwacht nachtelijk bezoek te brengen aan een stadsgebouw om na te gaan wat er nog allemaal kan verbeteren.

Met onder meer deze inspanningen wil Stad Gent tegen 2020 de Kyotodoelstellingen halen.

Verplicht REG-advies Zwevegem

Al in 1999 voerde Zwevegem voor de aankoop van toestellen en voor ontwerpers voor projecten een verplicht REG-advies in door de gemeentelijke REG-dienst.

Verplichte duurzaamheidcheck Rumst

Voor aankopen en investeringen is in de gemeente Rumst sinds 2005 een beperkte duurzaamheidcheck verplicht.

Meer info

Verplichte adviezen in Zwevegem

- Aankoop van energieverbruikende materialen

www.drk.be/admin/module_drs/upload/Zwevegem_NOODZAKELIJK%20ADVIES%20DOOR%20MILIEUDIENST%20REG%20VOOR.pdf

- Bij opmaak van bestekken door ontwerper bij nieuwbouw en verbouwing

www.drk.be/admin/module_drs/upload/Zwevegem_NOODZAKELIJK%20ADVIES%20REG%20%20AAN%20ONTWERPER.pdf